

Læserbrev, højest 100 ord, eller debatindlæg,

højest 400 ord, sendes med navn, titel og postadresse til Debattredaktionen. Indlæg kan sendes som mail til debat@pol.dk

Vi bringer kun tekster alene sendt til Politiken.

Redaktionen forbeholder sig ret til at redigere i indsendte tekster og til også at bringe teksterne på politiken.dk/debat

Kronikforslag på ca. 2.100 ord sendes med navn, titel og post-adresse

til Kronikredaktionen. Indlæg kan sendes som mail til kronik@pol.dk. På politiken.dk/leder kan man kommentere avisens ledere.

**POLITIKEN
MODTOG I GÅR**

63 læserbrev
og debatindlæg

9 læserbrev og debatindlæg handlede om nye undervisningsformer i gymnasiet

VIGGO HØRUP (1841-1902) STIFTER AF POLITIKEN I 1884

EDVARD BRANDES (1847-1931) STIFTER AF POLITIKEN I 1884

Opinionsredaktør:
Per Michael Jespersen

Debatredaktør:
Mette Højbjerg, Niels Nørgaard, Tarek Omar og Camilla Stampe

Jourhavende:
Niels Nørgaard

Analysereaktør:
Poul Andersen, Aarøe Pedersen

Lederkollegiet:
Kristian Madsen

Kronikredaktør:
Christoffer Emil Bruun

Redaktionschef:
Anita Bay Bundegaard

Debat:
Rådhuspladsen 37, 1785 København V
Telefon, Debat: 33 47 23 31
Telefon, Kronik: 33 47 23 37
Fax: 33 15 41 17

Vi leger blindebuk med døden

I dag vil vi gerne beslutte at dø på et bestemt tidspunkt. Døden kan være grim og er det ganske ofte, men i stedet for at tage bind for øjnene må vi tage døden på os som en livsopgave og et vilkår i lighed med vores alder, køn og fødested.

AFSLUTNINGEN

JACOB BIRKLER, LEKTOR, PH.D., FORMAND FOR DET ETISKE RÅD

MINE BØRN anbringes først i vuggestue, derefter i skole. Mine forældre placeres på plejehjem. Bliver jeg syg, deponerer jeg min krop ved indgangen til sygehuset og tager den på som en overfrakke, når jeg frisk forlader sygehuset efter endt behandling. Tilbage står min død. Hvem tager ansvar for den?

MIN MOR, far og en jordemoder tog ansvaret, da jeg kom ind i livet. Men hvem tager ansvaret, når jeg stempler ud? Har jeg en pligt til at dø? Vel har jeg ej. Hvis andre ikke tager affære, må jeg i det mindste kunne betale mig fra det?

Kan jeg ikke tegne en dødsforsikring, der sørger for, at jeg kommer helskindet gennem den irriterende port ud af livet?

DISSE spørgsmål er udtryk for en ofte skjult præmis i debatten om aktiv døds-hjælp: kontrol. Når jeg engang dør, vil jeg selv kunne bestemme, lyder det. Men vi glemmer, at døden er en del af livet gennem hele livet. Alt for ofte parkeres døden for enden af livet, som noget jeg må tage stilling til, når jeg bliver gammel. Når jeg bliver sådan rigtig, rigtig gammel og meget syg.

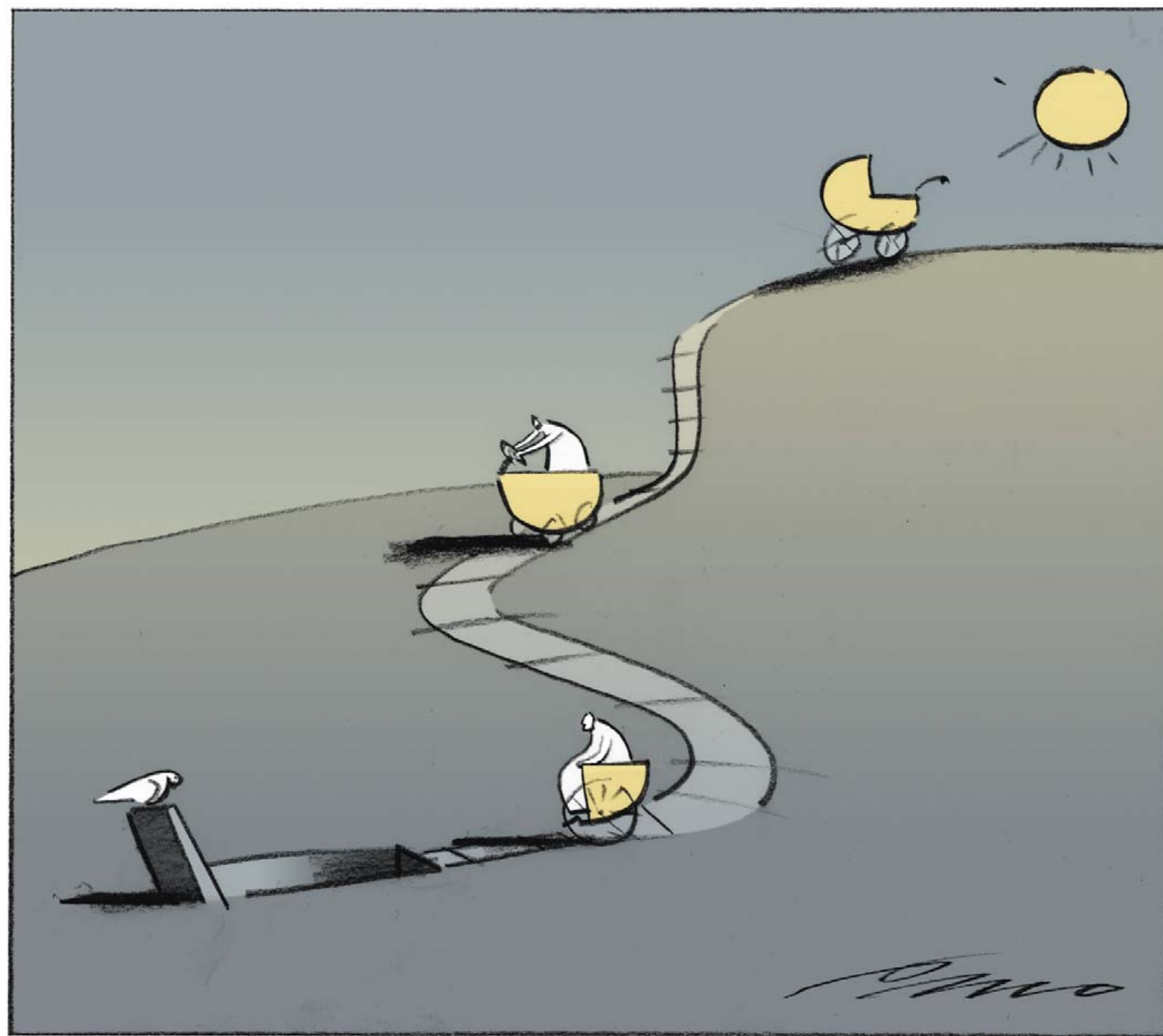
Døden har fået en fast plads i livet, som var det en ussel pjalt ved livets kant. Når vi endelig forholder os til døden, er det de andres død, som er det bedste læhegn for vores egen dødsangst.

Men døden bør snarere gå hånd i hånd med livet hele livet. Det er netop, når vi lever dødeligt, at døden giver livet et spark bagpå, som en reminder om at vi skal huske at leve det.

Men i Danmark er døden blevet noget, der er udskudt til fremtidig kontrol. Når jeg engang dør, skal der styr på tingene.

SÅ SKAL manden med sprøjten ringe efter manden med leen, når jeg - og ingen andre - har besluttet det.

Men det er som at lege blindebuk med døden: Hvem finder hvem først? Døden kan være grim og er det ganske ofte, men i stedet for at tage bind for øjnene må vi tage døden på os som en livsopgave og et vilkår i lighed med vores alder, køn og fødested.

Tegning: Per Marquard Otzen

I dag vil vi gerne beslutte at dø på et bestemt tidspunkt. Ligesom et planlagt kejsersnit ved livets begyndelse, vil vi også gerne bestemme det sidste snit.

Ønsket om aktiv dødsbistand er i bund og grund et skjult ønske om en dødsplille.

En pille, der smertefrit kan afslutte alle pinsler, sekundet efter at den er slugt. Det allerbedste ville være, hvis vi kunne købe dødspillen på apoteket. En pille, som skal ligge i medicinskabet, indtil lejligheden byder sig.

UMIDDEL BART er det let at forestille sig en salgssucces, da et af de centrale argumenter i debatten om aktiv dødsbistand er, at vi ikke vil ende som en grønssag eller på anden måde lide en uærdig død.

Døden er derfor noget, vi gerne vil håndtere i opløbet og helst vinde over til sidst. Det interessante ved dette ønske er,

at selv om vi tror, at døden bliver det største ønske, når den kommer tæt på, er det ofte det modsatte, som er tilfældet.

Jo mere vi nærmer os døden, desto mere kæmper vi ofte for livet.

DET ER PÅ afstand, at vi hurtigt kan få en tanke om et fuldstændig uuholdeligt liv i en miserabel sygdomssituation. Alene det at gå forbi et ældrecenter kan få os til at tænke: Hvordan holder de det ud, de har da ikke noget liv længere?, fordi det fra distancen kan minde om en levende bisættelse.

Men livets logik er en ganske anden. Det forunderlige ved menneskelivet er, at styrken i menneskets dødsønske ikke har en direkte forbindelse med dets lidelser.

Det er ikke sådan, at jo mere syg man bliver, desto hurtigere vil man gerne herfra. En pointe, jeg ofte har fået bekræftet i mødet med døende på flere af landets sygehusaftdelinger. I modsætning til hvad man kunne forvente, er det sjældent sådan, at jo værre man har det, desto stær-

“ Kort sagt skal vi ikke indføre aktiv dødsbistand i Danmark i blind tro på, at døden kan fjernes eller kontrolleres

kere ønsker man at dø.

Og her opstår efter min mening en af de største misforståelser i debatten om aktiv dødsbistand.

Nemlig forestillingen om, at de døende ligger på stribe med et ønske om aktiv dødsbistand og vil være de første til at sluge dødspillen, hvis den lå på natbordet.

DET ER PÅ ingen måde tilfældet, selv om jeg selvfølgelig ikke er blind for, at ønsket kan opstå. Men selv i situationer, hvor jeg personligt har tænkt: Hvad er det dog for et liv?, har patienten levet til døden og fyldt livet på vejen derhen.

Så nej, vi skal ikke have dødsforsikringer eller statsautoriserede dødsopdrifter. Vi skal heller ikke hverken producere eller markedsføre en dødspille.

Kort sagt skal vi ikke indføre aktiv dødsbistand i Danmark i blind tro på, at døden kan fjernes eller kontrolleres. En såkaldt værdig død kan ikke bestilles på recept. Værdigheden ligger i, at vi aktivt hjælper hinanden i livet på vejen derhen.

Adoption når det er set fra et skrivebord

Vi kan hurtigt blive enige om, at den overordnede baggrund for adoptions-systemet udgøres af en ulukkelig skævhed.

ADOPTION

JACOB WAMBERG, PROFESSOR, DR.PHIL.

DET VAR med noget blandede følelser, jeg læste postdoc Karen Vallgårdas Kronik i Politiken (26.1.) om den kolonialistiske baggrund for adoption fra ikkeeuro-pæiske lande.

At danske missionærers begyndende værdsættelse af indiske børn omkring år 1900 fulgte af en tilsvarende nedgørelse af forældrenes opdragelseskultur, er helt klart en tankevækkende iagttagelse.

“ Har vestlig kolonialisme nu ansvar for dette traditionsbetingede ufri valg af bortadoption? ”

MEN kæden hopper af, når Karen Vallgård med en fordømmende pegfinger og uden skygge af dokumentation hævder, at denne kulturelle chauvinisme fortsat danner baggrund for adoption fra ikkeeuro-

pæiske lande. Vi kan hurtigt blive enige om, at den overordnede baggrund for adoptions-systemet udgøres af en ulukkelig skævhed mellem vestlige og ikkevestlige lande, som man bør arbejde intenst på at udjævne.

Men Karen Vallgård er urimeligt generaliserende, når hun erklærer, at adoptionsystemet »negligerer«, at de biologiske forældres »valg af bortadoption sjældent kan karakteriseres som frit«.

Jeg er selv adoptivfar til to indiske piger, der begge umiddelbart efter fødslen blev indleveret på et børnehjem af deres unge mødre, fordi deres fædre var stukket af, og patriarkalske kønsrollermonstre gør, at fattige enlige mødre ikke har en chance for at overleve i det indiske samfund.

Har vestlig kolonialisme nu ansvar for dette traditionsbetingede ufri valg af bortadoption?

Og bør denne ufri baggrund medføre, at vestlige adoptanter undlader at adoptere sådanne børn - i øvrigt efter at indiske adoptanter har fået chancen - og heller lader dem vokse op på børnehjemmet med sikker udsigt til et socialt forarmet liv?

Så kan man derhjemme ved skrivebordet pudse sin anticolonialistiske glorie - sådan som Karen Vallgård gør - mens virkelighedens akutte behov negligeres.

Efter krisen kommer de alvorlige kriser

GLOBAL KOMMENTAR
JOSEPH E. STIGLITZ,
PROFESSOR, NEW YORK

Mens vi kæmper med de aktuelle kriser, bør vi spørge os selv, om vores svar på kriserne kun vil gøre vores langsigtede problemer endnu værre.

DEN AKTUELLE eurokrise og den amerikanske krise i form af den finansielle afgrund kan let komme til at overskygge verdensøkonomiens langsigtede problemer.

Mens vi koncentrerer os om vores be-

lymringer her og nu, vokser de langsigtede problemer støt, og overser vi dem, udsætter vi os for en betydelig fare.

Det mest alvorlige problem er den globale opvarmning. Selv om den svage verdensøkonomi har medført en vis begrænsning af væksten i kulstofudledningerne, er det kun en stakket frist. Og vi er stadig meget langt fra at nå et vendepunkt.

Eftersom vi har reageret så langsomt på klimaforandringerne, er der fremover brug for, at vi reducerer udledningerne meget drastisk, hvis vi vil nå det fastsatte mål om at begrænse den globale temperaturstigning til 2 grader.

Visse politikere har foreslået, at vi på grund af den økonomiske opbremsning sætter debatten om den globale opvarmning på vågeblus. Men vi bør gøre det stik modsatte, altså modernisere verdensøkonomien netop med henblik på klimaforandringerne, også fordi det vil hjælpe til med at få det samlede udbud og efterspørgsel på føde igen.

FØR KRISEN brød ud i 2008, talte man meget om global ulighed og hvordan lande med overskud på handelsbalan-

cen, eksempelvis Tyskland og Kina, burde øge deres forbrug. Det problem er ikke forsvundet.

Faktisk er Tysklands manglende vilje til at gøre noget ved landets kroniske handelsoverskud uløseligt knyttet til eurokrisen.

Kinas handelsoverskud er ganske vist faldet, hvis man ser det i forhold til bruttonationalproduktet, men langtidsvirkningerne er endnu ikke ebbet ud.

USA's samlede handelsunderskud forsvinder ikke, før den nationale opsparing øges, og før der sker endnu mere fundamentale ændringer i den globale pengepolitik.

En øget opsparing vil dog kun yderligere forværre den økonomiske opbremsning, man har oplevet, og umiddelbart er der altså ikke udsigt til forandringer på hverken den ene eller den anden front.

ENDELIG er der også en verdensomspændende krise med hensyn til ulighed. Problemet består ikke blot i, at de øverste indkomstgrupper får en stadig større del af den økonomiske kage.

Middeldklassen får heller ikke del i den økonomiske vækst, og samtidig vokser

“ Vi kan investere i vores fremtid på måder, så vi på en og samme tid får gjort noget ved den globale opvarmning, den globale ulighed, fattigdommen og behovet for strukturelle forandringer

fattigdommen i mange lande. I USA forekommer ideen om lige muligheder at være en myte blot. Den store recession har forværret disse udviklingstendenser, men de var alle tydelige, længe før krisen satte ind.

Ja, jeg selv (og andre) har faktisk argumenteret for, at den voksende ulighed var en af grundene til den økonomiske opbremsning, ligesom den delvis er en konsekvens af de grundlæggende strukturelle forandringer, der fortsat finder sted inden for den globale økonomi.

Et økonomisk og politisk system, som ikke leverer det, som de fleste borgere kræver, er på længere sigt ikke holdbart. Det ender med, at tilliden til demokratiet og markedsøkonomien vil smuldre, og der vil blive sat spørgsmålstegn ved, om de nuværende institutioner og forhold i det hele taget er rimelige.

MARKEDET vil ikke af sig selv løse nogen af disse problemer. Den globale opvarmning er om noget et problem, som er 'fælles'. For at gennemføre de strukturelle forandringer, som verden har brug for, må regeringerne påtage sig en mere aktiv rolle - og det må de i en tid, hvor der

lyder stadig stærkere krav om besparelser i både Europa og USA. Mens vi kæmper med de aktuelle kriser, bør vi spørge os selv, om vores svar på kriserne kun vil gøre vores langsigtede problemer endnu værre. De udveje, som bliver foreslået af de høje, der udelukkende fokuserer på nedbringelse af gælden, og af fortalere for nedskæringer, vil både gøre den aktuelle økonomiske situation værre og undergrave planerne for fremtiden.

Når man tænker på, at det er den manglende efterspørgsel, der er hovedårsagen til, at den globale økonomi i dag står så svagt, er det nærmest ironisk, at der findes et alternativ: Vi kan investere i vores fremtid på måder, så vi på en og samme tid får gjort noget ved den globale opvarmning, den globale ulighed, fattigdommen og behovet for strukturelle forandringer.

Joseph E. Stiglitz er nobelprismodtager i økonomi og professor ved Columbia University. Hans seneste bog er 'The Price of Inequality: How Today's Divided Society Endangers our Future'. © Project Syndicate, 2013. Oversættelse: Jacob Giese